

CHUỖI SỰ KIỆN VỀ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP
BẰNG PHƯƠNG THỨC TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI

TÀI LIỆU HỘI THẢO

KỸ NĂNG TRANH TỤNG THỜI ĐẠI SỐ: KHI LUẬT SƯ ĐỐI DIỆN MÀN HÌNH

08h30 – 11h00
12/09/2025 (Thứ Sáu)

Trực tuyến trên
Nền tảng Zoom

TS. NGUYỄN MINH HẰNG
Phó Giám đốc,
Học viện Tư pháp

ÔNG VŨ ÁNH DƯƠNG
Phó Chủ tịch thường trực
kiêm Tổng Thư ký, Trung tâm
Trọng tài Quốc tế Việt Nam (VIAC)

LS. ĐÀO NGỌC CHUYỂN
Phó Chủ tịch,
Liên đoàn Luật sư Việt Nam;
Chủ nhiệm Đoàn luật sư TP Hà Nội

LS. NGUYỄN TRUNG NAM
Luật sư sáng lập, Công ty Luật
TNHH Cộng sự Tinh Tú (EP Legal),
Trọng tài viên VIAC

TS. NGUYỄN THỊ VÂN ANH
Giảng viên chính,
Phó Trưởng Khoa Đào tạo
Luật sư, Học viện Tư pháp

LS. LÊ ĐĂNG TÙNG
Phó Chủ nhiệm Đoàn Luật sư
TP. Hà Nội, Giám đốc Trung tâm
bồi dưỡng chuyên môn,
nghệ thuật vụ luật sư Hà Nội

ThS. VŨ THỊ HẰNG
Phó Trưởng Ban Thư ký,
Trung tâm Trọng tài Quốc tế
Việt Nam (VIAC)

LS. ĐOÀN NHẬT MINH
Luật sư Cộng sự cấp cao,
Công ty Luật TNHH Quốc tế
Việt Nam (VILAF – Hồng Đức)

DIỄN GIẢ

NỘI DUNG

PHIÊN 01

Kỹ năng tranh tụng
trong thời đại số

PHIÊN 02

Phiên thảo luận tranh tụng trong kỷ nguyên số:
Thực tiễn hiện nay & Hành trang cần thiết
để thích ứng

HỘI THẢO TRỰC TUYẾN

KỸ NĂNG TRANH TỤNG THỜI ĐẠI SỐ: KHI LUẬT SƯ ĐỐI DIỆN MÀN HÌNH

★ GIỚI THIỆU

Khởi xướng từ năm 2019, Chuỗi sự kiện Giải quyết tranh chấp bằng phương thức Trọng tài thương mại – VAS là hoạt động thường niên do Trung tâm Trọng tài Quốc tế Việt Nam (VIAC) tổ chức nhằm tạo ra các diễn đàn trao đổi chuyên sâu, đồng thời cập nhật những xu thế mới nhất về trọng tài thương mại và các phương thức giải quyết tranh chấp thay thế (ADR). Theo đó, VAS 2025 bao gồm 03 sự kiện phối hợp cùng các cơ sở đào tạo chuyên ngành luật tổ chức, với chủ đề xuyên suốt về cập nhật xu hướng phát triển của ADR và triển vọng phát triển nghề nghiệp trong lĩnh vực ADR tại Việt Nam cũng như mở rộng ra khu vực và trên quốc tế.

Trong bối cảnh công nghệ thông tin ngày càng phát triển, sự chuyển dịch từ mô hình truyền thống sang mô hình số hóa không chỉ diễn ra trong các lĩnh vực thương mại nói chung, mà còn tác động sâu sắc đến hệ thống pháp luật và hoạt động giải quyết tranh chấp tại nhiều quốc gia, trong đó có Việt Nam. Điều này đặt ra yêu cầu cao hơn đối với luật sư trong việc trang bị các kỹ năng cần thiết để phục vụ việc tham gia giải quyết tranh chấp, tranh tụng trực tuyến như thực hiện nộp đơn và tài liệu điện tử, quản lý vụ tranh chấp trên nền tảng trực tuyến, trình bày luận cứ thông qua các công cụ số, tiếp cận và xử lý các chứng cứ điện tử cũng như tận dụng trí tuệ nhân tạo trong phân tích pháp lý và hỗ trợ quá trình giải quyết tranh chấp v.v.

Theo đó, trong khuôn khổ chương trình VAS 2025, Trung tâm Trọng tài Quốc tế Việt Nam (VIAC) phối hợp cùng Học viện Tư pháp và Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội tổ chức **Hội thảo trực tuyến về "Trao đổi về kỹ năng tranh tụng thời đại số: Khi Luật sư đối diện màn hình"**. Chương trình sẽ tập trung thảo luận những kỹ năng thiết yếu cho luật sư khi tham gia tranh tụng trên nền tảng trực tuyến, đồng thời gợi mở những giải pháp, kinh nghiệm và định hướng giúp đội ngũ luật sư trẻ cũng như sinh viên luật Việt Nam nâng cao năng lực hành nghề, sẵn sàng thích ứng với kỷ nguyên số.

HỘI THẢO TRỰC TUYẾN

KỸ NĂNG TRANH TỤNG THỜI ĐẠI SỐ:
KHI LUẬT SƯ ĐỐI DIỆN MÀN HÌNH

14h00 – 16h30
12/09/2025 (Thứ Sáu)

Trực tuyến trên
Nền tảng Zoom

ĐƠN VỊ CHỦ TRÌ

1

VIAC

Trung tâm Trọng tài Quốc tế Việt Nam
Vietnam International Arbitration Centre

Trung tâm Trọng tài Quốc tế Việt Nam (tiếng Anh: Vietnam International Arbitration Centre, viết tắt là VIAC) được thành lập vào năm 1993 theo Quyết định của Thủ tướng Chính phủ nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam, trên cơ sở hợp nhất Hội đồng Trọng tài Ngoại thương (thành lập năm 1963) và Hội đồng Trọng tài Hàng hải (thành lập năm 1964). Theo quy định của Pháp lệnh Trọng tài thương mại năm 2003, Luật Trọng tài thương mại năm 2010 và Điều lệ hiện hành, VIAC là tổ chức độc lập. Phán quyết của các Hội đồng Trọng tài thuộc VIAC là chung thẩm và được công nhận, thi hành tại Việt Nam và trên 170 quốc gia, vùng lãnh thổ trên thế giới theo Công ước về Công nhận và thi hành các quyết định trọng tài nước ngoài (Công ước New York 1958).

Là tổ chức trọng tài, hòa giải hàng đầu tại Việt Nam và có uy tín quốc tế, những năm gần đây, VIAC đã giải quyết hàng nghìn vụ tranh chấp trong nước và quốc tế liên quan đến tất cả lĩnh vực như mua bán hàng hóa, vận tải, bảo hiểm, xây dựng, tài chính, ngân hàng, đầu tư và các lĩnh vực khác với các bên tranh chấp đến từ hầu hết các tỉnh thành tại Việt Nam và các quốc gia, vùng lãnh thổ là đối tác kinh tế thương mại hàng đầu của Việt Nam. Trải qua gần ba thập kỷ hình thành và phát triển, VIAC đã không ngừng lớn mạnh, đem lại niềm tin và là chỗ dựa về công lý của cộng đồng doanh nghiệp trong nước và quốc tế.

2

HBA

Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội
Hanoi Bar Association

Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội là tổ chức xã hội; đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam; có chức năng đại diện, tập hợp, đoàn kết, hỗ trợ và bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của các luật sư; có trách nhiệm quan trọng xây dựng và duy trì các chuẩn mực đạo đức, quy tắc nghề nghiệp luật sư, bảo đảm tính độc lập và chất lượng dịch vụ pháp lý của nghề luật sư. Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội là tiếng nói của Đoàn luật sư, các tổ chức hành nghề luật sư và các luật sư Hà Nội, trên mạng điện tử internet, đồng thời là kho thông tin điện tử của đoàn luật sư thành phố Hà Nội.

3

JA

Học viện Tư pháp
Judicial Academy

Học viện Tư pháp được thành lập theo Quyết định số 23/2004/QĐ-TTg ngày 25/02/2004 của Thủ tướng Chính phủ, có tiền thân là Trường đào tạo các chức danh tư pháp được thành lập theo Quyết định số 34/1998/QĐ-TTg ngày 11/02/1998 của Thủ tướng Chính phủ với sứ mệnh, nhiệm vụ chuẩn hóa trình độ kỹ năng nghiệp vụ, bản lĩnh nghề nghiệp, phẩm chất đạo đức cho đội ngũ cán bộ chức danh tư pháp, bổ trợ tư pháp. Học viện là đơn vị sự nghiệp công lập thuộc Bộ Tư pháp, có tư cách pháp nhân, có con dấu và tài khoản riêng theo quy định của pháp luật, có trụ sở tại thành phố Hà Nội và Cơ sở tại Thành phố Hồ Chí Minh. Học viện có tên giao dịch quốc tế bằng tiếng Anh là Judicial Academy (viết tắt là JA).

Chuỗi sự kiện về
GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP BẰNG
PHƯƠNG THỨC TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI

Đơn vị
tổ chức

Đơn vị
hỗ trợ

Trung tâm
Hoà giải
Việt Nam

KỸ NĂNG TRANH TỤNG TRONG THỜI ĐẠI SỐ

TS.LS. Nguyễn Trung Nam (Tony)
Luật sư Sáng lập – EPLegal Limited

1

TABLE OF CONTENT

Chuỗi sự kiện về
GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP BẰNG
PHƯƠNG THỨC TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI

01

Tranh tụng qua nền tảng số

02

Sử dụng AI trong tranh tụng
bằng trọng tài

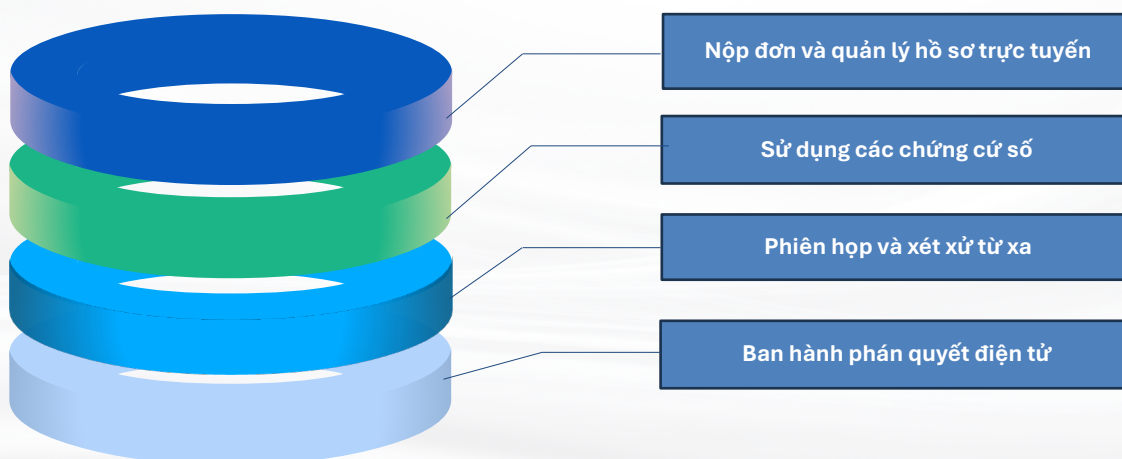
2

I. KỸ NĂNG TRANH TỤNG QUA NỀN TẢNG SỐ

3

I. KỸ NĂNG TRANH TỤNG QUA NỀN TẢNG SỐ

1.1. Ứng dụng nền tảng số trong tranh tụng

4

I. KỸ NĂNG TRANH TỤNG QUA NỀN TẢNG SỐ

Chuỗi sự kiện về
GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP BẰNG
PHƯƠNG THỨC TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI

1.1. Kỹ năng cần thiết khi tranh tụng qua nền tảng số

Kỹ năng trình bày và phản biện bằng chứng số

Sử dụng các công cụ trình chiếu để minh họa bằng chứng một cách trực quan, dễ hiểu. Khả năng xây dựng luận điểm chặt chẽ, sử dụng bằng chứng số để củng cố lập luận và phản bác lại các quan điểm đối lập.

03

02

Kỹ năng giao tiếp và ngôn ngữ hình thể trực tuyến

Giao tiếp trực tuyến bị hạn chế về mặt tương tác so với trực tiếp. Do đó, người tranh tụng cần điều chỉnh cách thức giao tiếp để vẫn đảm bảo sự chuyên nghiệp và sức thuyết phục.

01

Kỹ năng công nghệ và quản lý tài liệu số

Nắm vững cách sử dụng các nền tảng họp trực tuyến, kỹ năng tổ chức, phân loại, tìm kiếm và truy cập nhanh chóng các tài liệu, chứng cứ đã được số hóa. Hiểu rõ các rủi ro về bảo mật, quyền riêng tư và biết cách bảo vệ thông tin mật.

5

I. KỸ NĂNG TRANH TỤNG QUA NỀN TẢNG SỐ

Chuỗi sự kiện về
GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP BẰNG
PHƯƠNG THỨC TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI

1.2. Hướng dẫn tổ chức phiên xét xử trực tuyến qua Zoom dành cho trọng tài viên và các bên của AAA

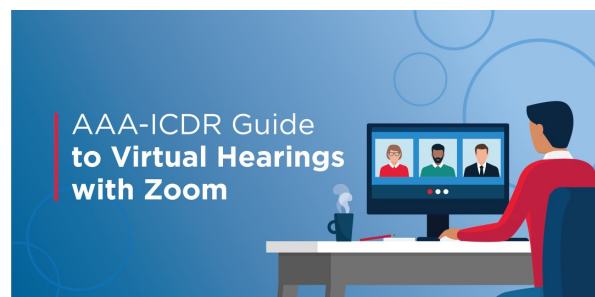
Các vấn đề cần lưu ý:

- ✓ Hướng dẫn nhằm tối ưu hóa trải nghiệm của phiên họp trực tuyến
- ✓ Hỗ trợ kỹ thuật đối với nền tảng Zoom
- ✓ Các khuyến nghị nhằm bảo mật cho phiên họp trực tuyến
- ✓ Hướng dẫn chuẩn bị cho phiên họp trực tuyến
- ✓ Các khuyến nghị đối với việc ghi âm/ghi hình phiên họp qua Zoom

AMERICAN
ARBITRATION
ASSOCIATION®

INTERNATIONAL CENTRE
FOR DISPUTE RESOLUTION®

6

I. KỸ NĂNG TRANH TỤNG QUA NỀN TẢNG SỐ

Chuỗi sự kiện về
GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP BẰNG
PHƯƠNG THỨC TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI

1.3. Quy tắc cho Phiên xét xử trực tuyến và các Điều khoản gợi ý cho các Quy tắc An ninh mạng và Quy tắc tổ tụng liên quan đến việc tổ chức các Phiên họp trực tuyến của ICC

NỘI DUNG CHÍNH

Danh sách các quy tắc cho phiên xét xử trực tuyến:

- ✓ Phạm vi các công việc trước phiên xét xử, kế hoạch triển khai và các vấn đề logistics
- ✓ Các vấn đề về kỹ thuật và nhân viên hỗ trợ
- ✓ Tính bảo mật, quyền riêng tư
- ✓ Quy tắc ứng xử trực tuyến và các khuyến nghị về quy trình hợp lệ
- ✓ Trình bày bằng chứng và thẩm vấn các nhân chứng, chuyên gia

Các điều khoản gợi ý cho Quy tắc An ninh mạng và Quy tắc tổ tụng liên quan đến việc tổ chức các phiên họp và phiên xét xử trực tuyến.

7

II. KỸ NĂNG SỬ DỤNG AI TRONG TRANH TỤNG BẰNG TRỌNG TÀI

Chuỗi sự kiện về
GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP BẰNG
PHƯƠNG THỨC TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI

8

II. KỸ NĂNG SỬ DỤNG AI TRONG TRANH TỤNG BẰNG TRỌNG TÀI

Chuỗi sự kiện về
GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP BẰNG
PHƯƠNG THỨC TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI

2.1. Ứng Dụng AI Trong Giải Quyết Tranh Chấp

Hỗ trợ xử lý thông tin phức tạp

Nâng cao hiệu quả ra quyết định

Tiết kiệm thời gian và chi phí

Chiến lược sử dụng AI

Sử dụng AI như công cụ hỗ trợ: Trong giải quyết tranh chấp, AI giúp phân tích dữ liệu, gợi ý chiến lược, tăng tốc độ giải quyết và cải thiện kết quả. Tuy nhiên, mọi quyết định cuối cùng vẫn do con người đưa ra để bảo vệ tính công bằng và quyền tố tụng.

Rèn luyện kỹ năng cốt lõi: Rèn luyện tư duy phản biện, lắng nghe chủ động và sáng tạo để tránh phụ thuộc quá mức vào AI. Điều này bao gồm việc thường xuyên đánh giá phản biện kết quả do AI cung cấp và duy trì thói quen xử lý thông tin một cách chủ động.

9

II. KỸ NĂNG SỬ DỤNG AI TRONG TRANH TỤNG BẰNG TRỌNG TÀI

Chuỗi sự kiện về
GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP BẰNG
PHƯƠNG THỨC TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI

2.2. Hướng dẫn về việc sử dụng AI (Phần 2 trong Hướng dẫn 2025 của CIArb)

Đánh giá rủi ro: Các bên được khuyến khích tìm hiểu và nắm rõ những rủi ro tiềm ẩn liên quan đến việc sử dụng AI, đồng thời cân nhắc giữa lợi ích nhận thấy từ công cụ AI với các rủi ro liên quan đến trọng tài có thể phát sinh từ việc sử dụng AI.

Khả năng thi hành: Các bên được khuyến khích xem xét tính hợp lý về bất kỳ quy định pháp luật, quy tắc của tòa án (nếu có) liên quan đến AI tại các khu vực pháp lý có thẩm quyền áp dụng.

Trách nhiệm & nghĩa vụ: Trừ khi tất cả các bên có thỏa thuận bằng văn bản, việc một bên tham gia tố tụng trọng tài sử dụng công cụ AI sẽ không làm giảm bớt trách nhiệm và nghĩa vụ mà lẽ ra họ phải chịu nếu không sử dụng công cụ AI.

10

II. KỸ NĂNG SỬ DỤNG AI TRONG TRANH TỤNG BẰNG TRỌNG TÀI

Chuỗi sự kiện về
GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP BẰNG
PHƯƠNG THỨC TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI

2.3. Hướng dẫn của Thung lũng Silicon về việc sử dụng trí tuệ nhân tạo (AI) trong trọng tài (2024)

Nguyên tắc 1: Hiểu rõ về các mục đích sử dụng, những giới hạn và các rủi ro của các ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI)

Tất cả các bên tham gia vào quá trình tố tụng trọng tài sử dụng công cụ AI trong quá trình chuẩn bị hoặc trong suốt quá trình trọng tài có trách nhiệm tìm hiểu về mục đích sử dụng của công cụ AI đó và điều chỉnh việc sử dụng cho phù hợp.

Các bên sử dụng công cụ AI liên quan đến tố tụng trọng tài cần thực hiện các nỗ lực hợp lý để hiểu rõ các hạn chế và rủi ro liên quan của từng công cụ AI, đồng thời, trong phạm vi có thể, thực hiện các biện pháp để giảm thiểu những vấn đề này.

11

II. KỸ NĂNG SỬ DỤNG AI TRONG TRANH TỤNG BẰNG TRỌNG TÀI

Chuỗi sự kiện về
GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP BẰNG
PHƯƠNG THỨC TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI

2.3. Hướng dẫn của Thung lũng Silicon về việc sử dụng trí tuệ nhân tạo (AI) trong trọng tài (2024)

Nguyên tắc 2: Bảo vệ tính bảo mật

- ✓ Người dùng có trách nhiệm đảm bảo rằng việc sử dụng công cụ AI của họ phù hợp với nghĩa vụ bảo vệ thông tin bí mật. Không được nhập thông tin bí mật vào bất kỳ công cụ AI nào mà không có sự kiểm tra và ủy quyền phù hợp.
- ✓ Cần đặc biệt chú ý đến các chính sách liên quan đến việc ghi lại, lưu trữ và sử dụng lịch sử lệnh hoặc kết quả đầu ra, cũng như bất kỳ dữ liệu bí mật nào khác được nhập vào công cụ AI.
- ✓ Chỉ các công cụ AI đảm bảo đầy đủ tính bảo mật mới được sử dụng với thông tin bí mật. Các bên tham gia cần đánh giá các chính sách sử dụng và lưu trữ dữ liệu của các công cụ AI có sẵn và lựa chọn các giải pháp an toàn.
- ✓ Tại thời điểm thích hợp, các bên tham gia nên chỉnh sửa hoặc ẩn danh các tài liệu được nhập vào công cụ AI.

12

II. KỸ NĂNG SỬ DỤNG AI TRONG TRANH TỤNG BẰNG TRỌNG TÀI

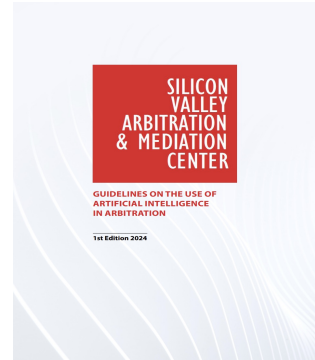
2.3. Hướng dẫn của Thung lũng Silicon về việc sử dụng trí tuệ nhân tạo (AI) trong trọng tài (2024)

Nguyên tắc 3: Công bố thông tin

- ✓ Việc công bố các thông tin liên quan rằng các công cụ AI đã được sử dụng liên quan đến một vụ trọng tài không phải là yêu cầu bắt buộc trong mọi trường hợp.
- ✓ Quyết định về việc công khai sử dụng công cụ AI cần được đưa ra tùy thuộc vào từng trường hợp cụ thể, có tính đến các tình huống liên quan, bao gồm nguyên tắc tổ tụng công bằng và bất kỳ đặc quyền áp dụng nào.

Sự khác biệt so với Hướng dẫn của CIArb

13

II. KỸ NĂNG SỬ DỤNG AI TRONG TRANH TỤNG BẰNG TRỌNG TÀI

Chuỗi sự kiện về
GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP ĐĂNG
PHƯƠNG THỨC TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI

2.3. Hướng dẫn của Thung lũng Silicon về việc sử dụng trí tuệ nhân tạo (AI) trong trọng tài (2024)

Nguyên tắc 4: Nghĩa vụ bảo đảm năng lực và sự cẩn trọng trong việc sử dụng AI

- ✓ Đại diện các bên phải tuân thủ các quy tắc đạo đức hoặc tiêu chuẩn nghề nghiệp áp dụng liên quan đến sử dụng công cụ AI trong bối cảnh một vụ trọng tài.

Nguyên tắc 5: Tôn trọng tính toàn vẹn của thủ tục và chứng cứ

- ✓ Các bên không được sử dụng bất kỳ hình thức AI nào theo cách làm ảnh hưởng đến tính toàn vẹn của vụ trọng tài hoặc gây gián đoạn quá trình tiến hành thủ tục.
- ✓ Các bên không được sử dụng bất kỳ hình thức AI nào để làm giả chứng cứ, làm tổn hại đến tính xác thực của chứng cứ, hoặc gây hiểu lầm cho hội đồng trọng tài và/hoặc các bên đối lập.

14

Chuỗi sự kiện về
**GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP BẰNG
PHƯƠNG THỨC TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI**

Đơn vị
tổ chức:

Đơn vị
hỗ trợ:

Trung tâm
Hoà giải
Việt Nam

Thảo luận với các diễn giả

Hồ Chí Minh (Head office)
311-9 Residential Area, An
Khanh Ward, Ho Chi Minh City,
Vietnam
Tel: +84-28-35356375
Fax: +84-28-38232657
Email: info@eplegal.com

Hà Nội
Suite 518, Golden Palm Building,
No. 21 Le Van Luong, Thanh Xuan
Ward, Ha Noi, Vietnam
Tel: +84-28-35356375;
Email: info@eplegal.com

Đà Nẵng
No. 79 Nguyen Huu Tho, Hai
Chau Ward, Da Nang, Vietnam
Tel: +84-28-35356375s
Email: info@eplegal.com

London Liaison Office
Suite 69, Docker Building 8 Bonnet
Street, London, E16 2HE
Tel: +44-020-38831236
Email: office@luatsuanhquoc.uk

Vientiane (Laos) Office
Trang Pong Village, Sikhottabong
District, Vientiane
Tel: +84-28-35356375
Email: info@eplegal.com

CHUỖI SỰ KIỆN VỀ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP BẰNG PHƯƠNG THỨC TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI – VIAC’S ARBITRATION SERIES (VAS) 2025

Hội thảo trực tuyến: KỸ NĂNG TRANH TỤNG THỜI ĐẠI SỐ: KHI LUẬT SƯ ĐỐI DIỆN MÀN HÌNH

Phiên thảo luận 02 – Tranh tụng trong kỷ nguyên số: Thực tiễn hiện nay & Hành trang cần thiết để thích ứng

Trong bối cảnh thế giới đang chứng kiến sự thay đổi nhanh chóng của công nghệ thông tin, sự chuyển dịch từ mô hình truyền thống sang mô hình số hóa không chỉ diễn ra trong các lĩnh vực thương mại nói chung, mà còn tác động sâu sắc đến hệ thống pháp luật và hoạt động giải quyết tranh chấp tại nhiều quốc gia, trong đó có Việt Nam. Điều này đặt ra yêu cầu cao hơn đối với luật sư trong việc trang bị các kỹ năng cần thiết để phục vụ việc tham gia giải quyết tranh chấp, tranh tụng trực tuyến.

Theo đó, Phiên thảo luận 02 đã mang đến góc nhìn thực tiễn về các kỹ năng thiết yếu cho luật sư khi tham gia tranh tụng trên nền tảng trực tuyến, đồng thời gợi mở những giải pháp, kinh nghiệm và định hướng giúp đội ngũ luật sư trẻ cũng như sinh viên luật Việt Nam nâng cao năng lực hành nghề, sẵn sàng thích ứng với kỷ nguyên số.

Điều phối viên: LS. Nguyễn Trung Nam – Luật sư sáng lập Công ty Luật EP Legal, Trọng tài viên Trung tâm Trọng tài Quốc tế Việt Nam (VIAC), Phó Giám đốc Trung tâm Hòa giải Việt Nam (VMC) – đơn vị trực thuộc VIAC

Chuyên gia khách mời:

- **TS. Nguyễn Thị Vân Anh** – Giảng viên chính, Phó Trưởng Khoa Đào tạo Luật sư, Học viện Tư pháp
- **LS. Lê Đăng Tùng** – Phó Chủ nhiệm Đoàn Luật sư thành phố Hà Nội, Giám đốc Trung tâm bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ luật sư Hà Nội

- **LS. Doãn Nhật Minh** – Luật sư Cộng sự cấp cao, Công ty Luật TNHH Việt Nam – Quốc tế (VILAF – Hồng Đức)
- **ThS. Vũ Thị Hằng** – Phó Trưởng Ban Thư ký, Trung tâm Trọng tài Quốc tế Việt Nam

NỘI DUNG THẢO LUẬN & HỎI ĐÁP

LS. Nguyễn Trung Nam: Để bắt đầu cho phiên thảo luận hôm nay, chúng tôi muốn lắng nghe góc nhìn của các chuyên gia về những thay đổi quan trọng trong công tác đào tạo và bồi dưỡng luật sư dưới tác động của chuyển đổi số. Sự số hóa hoạt động pháp lý, sự xuất hiện của AI và yêu cầu ngày càng cao của thị trường đang đặt ra thách thức mới cho cả cơ sở đào tạo lẫn đội ngũ luật sư. Điều này đòi hỏi việc cập nhật kiến thức và nâng cao kỹ năng hành nghề để phù hợp với môi trường pháp lý hiện đại.

Với câu hỏi mở đầu, tôi xin được hỏi TS. Nguyễn Thị Vân Anh, về phía Học viện Tư pháp hiện đã có những điều chỉnh gì trong việc xây dựng và triển khai chương trình đào tạo kiến thức pháp lý và kỹ năng hành nghề luật sư để đáp ứng yêu cầu của kỷ nguyên số?

TS. Nguyễn Thị Vân Anh: Đầu tiên tôi xin cảm ơn Ls Nam, các diễn giả cũng như VIAC đã tạo cơ hội để tôi trình bày trong hội thảo ngày hôm nay. Tôi xin được trả lời câu hỏi như sau: với tư cách là một cơ sở đào tạo nghề luật sư, Học viện Tư pháp hiện nay đang triển khai 4 chương trình đào tạo luật sư, bao gồm: (i) chương trình theo hệ thống tín chỉ; (ii) chương trình chất lượng cao; (iii) chương trình phục vụ hội nhập quốc tế; và (iv) chương trình chung nguồn cho thẩm phán, kiểm sát viên, luật sư. Trong tất cả các chương trình này, Học viện đặc biệt chú trọng đảm bảo mục tiêu ứng dụng công nghệ số trong quá trình xây dựng và triển khai đào tạo kỹ năng hành nghề luật sư. Cụ thể, từ năm 2023, chương trình đào tạo nghề luật sư đã được bổ sung một số nội dung trực tiếp liên quan đến kỹ năng công nghệ thông tin trong hoạt động hành nghề luật sư. Theo kế hoạch, đến năm 2026, Học viện sẽ tiếp tục sửa đổi, bổ sung để hoàn thiện chương trình, trong đó tập trung vào những nội dung gắn liền với hành nghề luật sư trong thời đại số. Ví dụ như: kỹ năng hành nghề tranh tụng trực tuyến, ứng dụng AI trong quản lý hồ sơ vụ việc, hay kỹ năng thu thập và sử dụng chứng cứ điện tử. Đây là những bước đi ban đầu để Học viện thích ứng với yêu cầu đổi mới trong kỷ nguyên số.

LS. Nguyễn Trung Nam: *Nếu Học viện Tư pháp có một chương trình đào tạo riêng về AI thì chắc chắn học viên sẽ rất quan tâm, bởi hiện nay các khóa học liên quan đến AI phát triển mạnh mẽ. Không biết Học viện có “bắt trend” để xây dựng một chương trình chuyên biệt về AI không?*

TS. Nguyễn Thị Vân Anh: Hiện tại, các nội dung về AI được tích hợp trong học phần kỹ năng chung của chương trình đào tạo nghề luật sư. Cụ thể, có khoảng 15 tiết dành cho việc ứng dụng công nghệ thông tin trong hành nghề luật sư, bao gồm: ứng dụng CNTT trong hoạt động tiếp xúc khách hàng, ứng dụng AI trong đoán định tư pháp đối với những tình huống pháp lý cụ thể, cũng như giới thiệu về kỹ năng tham gia phiên tòa trực tuyến. Đây được coi là nhóm kỹ năng hành nghề chung.

Ngoài ra, trong các môn kỹ năng cụ thể, cũng đã có sự lồng ghép yếu tố công nghệ. Ví dụ: trong môn kỹ năng tư vấn pháp luật, học viên được học về tư vấn pháp luật trong giao kết và thực hiện hợp đồng điện tử; trong môn kỹ năng tranh tụng, có nội dung chia sẻ của luật sư khi tham gia phiên tòa trực tuyến hay phiên họp của Hội đồng trọng tài. Tuy nhiên, hiện tại vẫn chưa có một môn học riêng biệt hoàn toàn về AI.

LS. Nguyễn Trung Nam: *Xin cảm ơn TS. Vân Anh. Sau đây tôi xin được hỏi LS. Lê Đăng Tùng, Giám đốc Trung tâm bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ luật sư Hà Nội - đơn vị thường xuyên tổ chức các khóa bồi dưỡng cho đội ngũ luật sư. Trong thời gian gần đây, Trung tâm đã có những đổi mới gì về nội dung hoặc phương thức bồi dưỡng để giúp luật sư nâng cao kiến thức chuyên môn và các nghiệp vụ luật sư, đặc biệt là liên quan đến các lĩnh vực pháp lý trong kỷ nguyên số ?*

LS. Lê Đăng Tùng: Với sự nỗ lực của Ban Chủ nhiệm Đoàn Luật sư TP. Hà Nội, chúng tôi tự hào là một trong những đơn vị đi đầu cả nước trong việc áp dụng chuyển đổi số vào công tác đào tạo, bồi dưỡng luật sư. Trước đây, trong số 63 tỉnh, thành thì Hà Nội là đoàn tiên phong, đồng thời cũng là một trong 34 đoàn luật sư đầu tiên thực hiện chuyển đổi số trong hoạt động này.

Theo quy định, mỗi luật sư hằng năm phải tham gia ít nhất 8 giờ bồi dưỡng, và qua đó có thể thấy các luật sư ngày càng nhận thức rõ tầm quan trọng cũng như sự cần thiết của những chủ đề mới, đặc biệt là chuyển đổi số. Đoàn Luật sư TP. Hà Nội đã xác định đây là một nội dung trọng tâm, gắn liền với các nghị quyết lớn của Trung ương, trong đó có nghị

quyết số 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia.

Trong thời gian tới, chúng tôi mong muốn có thêm nhiều cơ hội hợp tác với VIAC cũng như với Luật sư Nguyễn Trung Nam – người thường xuyên tham gia các hoạt động trong nước và quốc tế. Thực tế đã cho thấy, việc ứng dụng chuyển đổi số vào các hội nghị, hội thảo trực tuyến mang lại hiệu quả rất tích cực, thu hút đông đảo luật sư tham dự. Chúng tôi sẽ tiếp tục triển khai mạnh mẽ những hoạt động như vậy để đáp ứng nhu cầu bồi dưỡng của đội ngũ luật sư.

LS. Nguyễn Trung Nam: *Xin cảm ơn LS. Nguyễn Đăng Tùng với phần chia sẻ rất bổ ích. Tiếp theo, chúng tôi mong muốn lắng nghe góc nhìn thực tiễn về việc ứng dụng AI trong hoạt động hành nghề luật sư. Một trong các diễn giả của chúng ta hôm nay là LS. Doãn Nhật Minh. Thưa anh Minh, trong quá trình hành nghề thực tế, anh đã từng ứng dụng AI trong phân tích pháp lý hay quản lý hồ sơ tranh tụng chưa? Nếu có thì việc ứng dụng đó được thực hiện như thế nào và anh có lưu ý gì đối với những người tham gia hội thảo ngày hôm nay?*

LS. Doãn Nhật Minh: Đúng là AI đang phát triển rất nhanh, nhưng để ứng dụng trực tiếp vào phân tích pháp lý trong bối cảnh hệ thống pháp luật Việt Nam thì hiện nay còn khá khó khăn. Nhiều bình luận phản ánh rằng khi hỏi AI về pháp luật Việt Nam, câu trả lời đôi khi không chính xác, thậm chí gây tranh luận. Vấn đề là AI phải được huấn luyện và đào tạo bài bản, trong khi đó ở Việt Nam chưa có nhiều bên thực hiện việc huấn luyện AI trên bối cảnh pháp luật Việt Nam, và pháp luật Việt Nam chưa phải là một thị trường đủ lớn để có nhiều tổ chức đầu tư huấn luyện AI bài bản. Chi phí cũng rất tốn kém. Tuy vậy, nếu coi AI là một công cụ hỗ trợ thì rất hữu ích. Từ trải nghiệm cá nhân, tôi thấy AI có thể giúp ở một số khía cạnh.

Thứ nhất, trong tranh tụng, khi gặp các vấn đề kỹ thuật chuyên môn như xây dựng, bảo hiểm, hay hàng hóa, AI có thể giúp luật sư hiểu rõ hơn cơ chế, cách thức vận hành. Ví dụ, AI có thể mô phỏng cách tính toán chi phí xây dựng một con đường để mình có hình dung ban đầu.

Thứ hai, trong công việc pháp lý thường ngày, AI hỗ trợ soạn thảo văn bản, giải thích khái niệm pháp lý nước ngoài, hoặc gợi ý lý do tại sao một văn bản nên được diễn đạt theo cách này chứ không phải cách khác.

Thứ ba, AI đang dần thay thế công cụ tìm kiếm truyền thống như Google. Nhiều khi AI cung cấp kết quả nhanh, có hệ thống hơn so với việc tìm qua Google.

Thứ tư, tôi thường dùng AI để thử phản biện lập luận của mình, xem phương án có điểm yếu nào không. AI không thể thay thế luật sư, nhưng có thể tạo thêm góc nhìn phản biện hữu ích.

Cuối cùng, khi làm tranh tụng với đối tác nước ngoài, AI đặc biệt hỗ trợ trong việc sử dụng ngôn ngữ, cách diễn đạt, nhất là tiếng Anh – vốn không phải ngôn ngữ chính của nhiều luật sư.

Kết hợp lại, tác dụng của AI lớn. Nhưng không nên ỷ lại vào AI quá nhiều vì thứ nhất: Nếu quá phụ thuộc vào AI, luật sư sẽ mất dần tư duy pháp lý độc lập. Điều này đặc biệt nguy hiểm với các luật sư trẻ, dễ tạo thói quen tiếp cận vấn đề một chiều. Thứ hai là nguy cơ sai sót nghiêm trọng: Tôi xin dẫn vụ việc ở Anh, nơi một nhóm luật sư đã viện dẫn 45 án lệ trong bản lập luận, nhưng 18 trong số đó hoàn toàn do AI “bịa ra”. Đây là hậu quả rất lớn khi luật sư ỷ lại vào công cụ mà không kiểm chứng. Quan trọng nhất là vấn đề bảo mật. Nhiều người có thói quen đưa thẳng thông tin vụ việc hoặc tài liệu khách hàng vào AI để hỏi, trong khi AI là công cụ mở và không có gì đảm bảo dữ liệu không bị rò rỉ. Luật sư có nghĩa vụ bảo mật tuyệt đối nên cần đặc biệt thận trọng. Cách tốt nhất là chỉ dùng AI nội bộ – tức là công cụ do chính công ty phát triển hoặc mua bản quyền, đồng thời tuyệt đối không chia sẻ thông tin khách hàng lên nền tảng AI công cộng.

LS. Nguyễn Trung Nam: Theo kết quả khảo sát trong chatbox, có một điểm đáng chú ý: kỹ năng về đạo đức nghề nghiệp, đặc biệt là bảo mật thông tin, lại thường bị xem nhẹ. Ở Việt Nam, do nghề luật sư chưa phát triển lâu đời nên vấn đề này chưa được đặt nặng. Tuy nhiên, trong môi trường quốc tế thì đạo đức nghề nghiệp, đặc biệt là tính trách nhiệm (accountability) và sự liêm chính (integrity) là nền tảng. Chỉ cần một sơ suất nhỏ trong việc bảo mật, luật sư có thể phải đối mặt với scandal nghiêm trọng.

Với AI, nguy cơ này càng rõ rệt. Nếu luật sư chia sẻ thông tin cá nhân hoặc trải nghiệm nghề nghiệp với AI, hệ thống sẽ học và ghi nhớ. Từ đó có thể xảy ra tình huống thông tin bí mật được “tái hiện” cho người khác ở một khu vực khác trên thế giới. Ở nước ngoài, hành vi này có thể bị coi là negligence – vi phạm nghiêm trọng nguyên tắc đạo đức nghề nghiệp.

Vì vậy, cần đặc biệt lưu ý đến vấn đề bảo mật. Các tập đoàn công nghệ ở Silicon Valley đều có những protocol rất chặt chẽ. Chẳng hạn, CI Arb Protocol¹ quy định rõ: khi một bên sử dụng AI của bên thứ ba trong quá trình tố tụng, họ có trách nhiệm phải thông báo cho bên còn lại và làm rõ biện pháp bảo mật đã áp dụng. Đây là điều mà chúng ta cần học hỏi và áp dụng.

Tiếp theo chương trình là câu hỏi dành cho ThS. Vũ Thị Hằng: Đối với trọng tài và ADR, hiện nay tại VIAC đã ứng dụng công nghệ và AI trong tổ chức giải quyết tranh chấp, tiến hành tố tụng và quản lý vụ việc như thế nào?

ThS. Vũ Thị Hằng: Tại VIAC, nền tảng VIAC eCase đang là công cụ chính để nộp đơn khởi kiện và quản lý vụ việc trực tuyến. Trên nền tảng này, VIAC đã phát triển một số thuật toán nội bộ để phân tích dữ liệu, hoàn toàn do VIAC tự xây dựng và vận hành, thay vì phụ thuộc vào các công cụ AI bên ngoài. Chúng tôi lựa chọn cách tiếp cận thận trọng, bởi mặc dù AI có nhiều ưu điểm nhưng việc sử dụng công cụ bên ngoài vẫn tiềm ẩn rủi ro.

Từ tháng 6/2024, VIAC eCase đang ở giai đoạn 1, được thiết kế sẵn với nhiều “điểm nối mở” để có thể tích hợp AI trong tương lai, cũng như sẵn sàng kết hợp với các dịch vụ thứ ba khi điều kiện cho phép. Đây là định hướng xây dựng nền tảng theo cách “chấp nhận được rủi ro” nhưng vẫn đảm bảo an toàn.

Trong thực tiễn giải quyết tranh chấp, VIAC cũng đang thí điểm sử dụng AI nhận diện giọng nói để ghi biên bản tự động cho phiên họp giải quyết tranh chấp bằng tiếng Việt – công nghệ này trước đó đã được Quốc hội áp dụng. Ngoài ra, với nhu cầu biên chép và phiên dịch từ xa, hiện VIAC sử dụng dịch vụ từ Singapore, tuy chi phí khá cao, nhưng đồng thời cũng đang cân nhắc các giải pháp AI phát triển trong nước với chi phí thấp hơn.

¹ Guideline on the Use of AI in Arbitration (2025) at https://www.ciarb.org/media/bpndtcgu/guideline-on-the-use-of-ai-in-arbitration_updated-sept-2025.pdf

Khoảng 2–3 năm gần đây, chúng tôi đã đẩy mạnh ứng dụng công nghệ trong quá trình tố tụng: từ việc xây dựng e-panel – bộ hồ sơ điện tử thay thế hoàn toàn tài liệu giấy, cho phép dẫn chiếu chứng cứ trực tiếp bằng hyperlink, đến việc số hóa toàn bộ tài liệu phiên xử. Trước đây, trong phòng xử của VIAC, phía sau trọng tài viên thường là những tủ tài liệu bản cứng để lưu chứng cứ. Nay những kệ hồ sơ đó gần như không còn cần thiết nữa.

Trong thời gian tới, VIAC sẽ tiếp tục đi theo xu hướng chung của trọng tài quốc tế, mở rộng ứng dụng công nghệ, đồng thời tạo điều kiện để các bên tranh chấp có thể khai thác tối đa lợi ích của công nghệ trong quá trình giải quyết tranh chấp.

Ls. Nguyễn Trung Nam: Cá nhân tôi thấy nền tảng eCase của VIAC rất tiện dụng. Nếu trong tương lai, khi sửa đổi Luật Trọng tài thương mại mà quy định bỏ yêu cầu “một bên phải xác nhận” để có thể tổ chức phiên điều trần trực tuyến, thì đây sẽ là một bước tiến rất lớn, mở ra khả năng mời thêm nhiều trọng tài viên quốc tế gia nhập VIAC mà không cần phải trực tiếp bay sang Việt Nam.

Về vấn đề AI, hiện có khá nhiều guideline on AI in arbitration được ban hành. Các hướng dẫn này nhìn chung đều xoay quanh bốn nội dung chính đã được chia sẻ trong phần dẫn đề.

Tại Việt Nam, một số ứng dụng AI pháp lý đã được triển khai như AI pháp luật – Cổng pháp luật quốc gia, hay từ các tổ chức tư nhân như Lexentra, AI Tra cứu pháp luật.vn. Trên thế giới, có thể kể đến Trailview hay GenieAI – dù mới ra đời chưa đầy 2 năm nhưng đã đạt mức định giá hàng chục triệu đô la Mỹ. Đặc biệt, công ty luật Quinn Emanuel đã từng thắng một vụ kiện nhờ hoàn toàn vào hệ thống phân tích của Trailview. Công cụ này cho phép “nuốt trọn” toàn bộ dữ liệu vụ kiện, phân tích sự khác biệt giữa quan điểm của bên đối thủ và chứng cứ của luật sư, sau đó đưa ra bản phân tích để luật sư sử dụng. Hiện nay hầu như không có hãng luật lớn nào lại không dùng đến AI chuyên biệt có trả phí.

Xin hỏi Ls. Minh, khi nộp đơn và tài liệu điện tử trong tố tụng trọng tài, luật sư cần lưu ý gì để đảm bảo giá trị pháp lý và tuân thủ các quy định hiện hành?

Ls. Doãn Nhật Minh: Về lý thuyết, nộp đơn điện tử đúng nghĩa rất phức tạp, bao gồm các khía cạnh như thông điệp điện tử, dữ liệu điện tử, mã hóa, blockchain... Thực tế ở Việt Nam và cả nhiều nơi trên thế giới, khi nói đến tài liệu điện tử thì đa phần vẫn chỉ là bản

scan. Ngoài ra, chứng cứ điện tử thường gặp nhất hiện nay là email, tin nhắn qua Zalo, các phần mềm nhắn tin khác, và ở mức độ cao hơn là chữ ký điện tử. Khi nộp tài liệu điện tử, có hai điểm quan trọng cần lưu ý: khi nộp các tài liệu chứng cứ điện tử, cần đảm bảo tính trung thực và toàn vẹn của tài liệu để tránh bên còn lại phản đối, đặc biệt là khi thực hiện tố tụng đến bước cuối cùng. Thứ hai là đảm bảo tính bảo mật. Khi làm việc với luật sư nước ngoài, họ thường sử dụng các nền tảng đám mây uy tín, thậm chí có công ty phát triển nền tảng lưu trữ riêng, sử dụng mật khẩu ngẫu nhiên, có độ bảo mật cao.

LS. Nguyễn Trung Nam: *xin hỏi LS. Lê Đăng Tùng. Có cách thức gì để đảm bảo giá trị pháp lý của chứng cứ điện tử, đặc biệt là khi bị phía đối phương “challenged”?*

LS. Lê Đăng Tùng: Đây là vấn đề phức tạp, không chỉ với trọng tài mà cả tòa án. Trong tranh tụng, việc sử dụng và đánh giá chứng cứ điện tử vẫn còn nhiều dè dặt. Ví dụ trong tố tụng hình sự, có hội đồng xét xử chấp nhận nhưng luôn yêu cầu xuất trình một cách chặt chẽ, thậm chí phải đưa ra tranh tụng công khai thì mới được công nhận. Điều quan trọng là chứng cứ phải chứng minh được không gian, thời gian, địa điểm và có cơ sở khách quan rõ ràng thì hội đồng mới chấp nhận. Chỉ có những căn cứ nào rõ ràng mà mang tính chất khách quan thực tiễn thì Hội đồng xét xử mới chấp nhận. Thực tiễn cho thấy một số tòa án đã bắt đầu áp dụng công nghệ hiện đại, cho trình chiếu chứng cứ điện tử trực tiếp tại phiên tòa, để các bên cùng tranh luận và hội đồng đánh giá.

Tôi cũng đồng tình với LS. Minh về vấn đề bảo mật. Sử dụng AI là xu thế nhưng luật sư phải tỉnh táo, có kỹ năng để điều khiển, nếu không thì rất khó áp dụng hiệu quả. Khi làm việc với đối tác quốc tế, yêu cầu về bảo mật thông tin và đạo đức nghề nghiệp đặc biệt được coi trọng. Ở Việt Nam, Liên đoàn Luật sư đã ban hành 2 bộ Quy tắc đạo đức và ứng xử nghề nghiệp với quy định chặt chẽ, được đánh giá cao cả trong nước và đối với các chức danh tư pháp. Tuy nhiên, chúng ta vẫn chưa có sự tiếp cận thật sự đầy đủ và hoàn thiện.

Hiện nay, nhiều đoàn luật sư, trong đó có Đoàn Luật sư Hà Nội, đã đưa các nội dung này vào chương trình bồi dưỡng bắt buộc, chiếm từ 25–50% trong tổng số 8 giờ bồi dưỡng hằng năm. Đây là bước đi quan trọng để dần nâng cao nhận thức và kỹ năng về công nghệ và chứng cứ điện tử cho đội ngũ luật sư.

LS. Nguyễn Trung Nam: Trả lời câu hỏi về việc chứng cứ điện tử dễ bị làm giả thì ở Việt Nam có phương pháp lập vi bằng để chứng minh tính hợp pháp của chứng cứ điện tử. Tuy

tốn kém và mất thời gian nhưng đây là cách truyền thống và hiệu quả để “hợp thức hóa” chứng cứ điện tử. Ở nước ngoài, luật sư và thân chủ có nghĩa vụ tuyệt đối không được can thiệp vào chứng cứ; chỉnh sửa dữ liệu sau khi vụ kiện bắt đầu có thể dẫn đến thua kiện hoặc thậm chí đi tù. Việc phát hiện các hành vi chỉnh sửa hiện nay có thể thực hiện nhờ kỹ thuật điều tra số (forensic) rất phát triển. *Xin hỏi Ths. Vũ Thị Hằng: Theo quan sát, luật sư thường gặp khó khăn gì khi tham gia phiên xử trực tuyến, đặc biệt khi có nhân chứng và thủ tục thẩm tra chéo?*

ThS. Vũ Thị Hằng: Covid-19 đã thay đổi căn bản cách nhìn về tố tụng trực tuyến. Hiện nay tại VIAC, các phiên họp CMC và họp về thủ tục hay thẩm quyền thì hoàn toàn có thể làm trực tuyến. Theo hướng dẫn tố tụng của VIAC ban hành thì các phiên CMC hoàn toàn là trực tuyến. Ban thư ký VIAC khi chuẩn bị tổ chức thì có lưu ý có các bên khi tham gia phiên xử trực tuyến và có bản hướng dẫn để gửi cho các bên hỗ trợ các bên trong việc chuẩn bị hậu cần kỹ thuật rõ ràng. Ngoài ra, VIAC cũng tổ chức test trước để hỗ trợ kỹ thuật. Khó khăn đã ít đi nhiều, nhưng vẫn cần chú ý với phiên có nhân chứng. Trên thế giới, có trường hợp phán quyết trọng tài bị tòa sơ thẩm từ chối công nhận do nghi ngờ thủ tục phỏng vấn nhân chứng trực tuyến không minh bạch. Do đó, nhiều biện pháp đã được đề xuất: yêu cầu nhân chứng đến văn phòng VIAC, có counsel giám sát, hoặc có đại diện đối phương ngồi cùng để đảm bảo tính liêm chính. Những sáng kiến này vừa tận dụng lợi thế trực tuyến, vừa giảm rủi ro.

LS. Nguyễn Trung Nam: Tôi xin nhấn mạnh rằng hệ thống hạ tầng rất quan trọng. Ví dụ như trên quốc tế các phiên xử trực tuyến luôn có công nghệ live transcript, vốn là căn cứ để các bên đệ trình. Việt Nam cần đầu tư nhiều hơn vào các hệ thống hạ tầng chuyên nghiệp.

Xin hỏi LS. Lê Đăng Tùng & TS. Nguyễn Thị Vân Anh: Các chương trình đào tạo hiện nay đã đáp ứng đủ yêu cầu trang bị kỹ năng số cho người hành nghề luật chưa? Cần sáng kiến gì để hội nhập quốc tế?

TS. Nguyễn Thị Vân Anh: như đã chia sẻ thì về cơ bản, chương trình đào tạo luật sư từ 2023 đã hướng tới đáp ứng yêu cầu của cách mạng công nghiệp 4.0. Tuy nhiên, do công nghệ phát triển ngày càng nhanh, các chương trình đào tạo sẽ cần liên tục bổ sung nội dung chuyên sâu về kỹ năng hành nghề của luật sư trong thời đại số hiện nay. Sắp tới

HVTP sẽ sửa đổi chương trình, dự kiến bổ sung các nội dung về kỹ năng số, quản lý hồ sơ điện tử, ứng dụng AI trong hành nghề.

LS. Lê Đăng Tùng: Hiện nay, về trang thiết bị phục vụ cho việc ứng dụng công nghệ 4.0 trong giải quyết tranh chấp cũng như hoạt động đào tạo, bồi dưỡng luật sư, chúng ta đã có nhiều cố gắng. Tuy nhiên, so với khu vực, vẫn còn nhiều điểm cần hoàn thiện. Về đào tạo cử nhân luật, cả nước hiện có gần 100 cơ sở đào tạo. Nhưng trong quá trình bồi dưỡng và thi tuyển liên quan đến Học viện Tư pháp và các Đoàn luật sư, tỷ lệ thí sinh đạt chỉ khoảng trên dưới 50%. Điều này cho thấy vẫn còn nhiều vấn đề cần cải thiện khi đánh giá và đào tạo để trở thành luật sư. Một trong những yếu tố quan trọng là cơ sở vật chất, bên cạnh đó còn là yêu cầu nâng cao kiến thức chuyên môn và các kỹ năng bổ trợ. Đặc biệt, Nghị quyết 66 về xây dựng và thực hiện cơ chế pháp luật trong tình hình mới đã nhấn mạnh vai trò cải cách pháp luật, dưới sự chỉ đạo trực tiếp của Tổng Bí thư Tô Lâm với tư cách Trưởng ban chỉ đạo cải cách pháp luật. Vì vậy, kỳ vọng rất lớn đang đặt vào các cơ sở đào tạo cử nhân luật trong thời gian tới.

LS. Nguyễn Trung Nam: *Vậy theo LS. Minh, luật sư cần tự bồi dưỡng kỹ năng số như thế nào để thích ứng với xu thế hành nghề trực tuyến hiện nay?*

LS. Doãn Nhật Minh: Có hai điểm cần lưu ý. Thứ nhất, luật sư cần tiếp cận công nghệ với tâm thế cởi mở, sẵn sàng tiếp thu, tránh cái nhìn quá khắt khe. Phải chấp nhận rằng công nghệ là yếu tố mới và tất yếu sẽ phát triển. Thứ hai, luật sư nên chủ động trải nghiệm các ứng dụng công nghệ để từ đó rút ra bài học và kinh nghiệm thực tiễn, giúp mình thích ứng nhanh hơn.

LS. Nguyễn Trung Nam: *Có thể thấy AI đang phát triển với tốc độ rất nhanh. Trong một thời gian ngắn sắp tới, những hạn chế và vấn đề hiện nay của AI nhiều khả năng sẽ được xử lý và khắc phục.*

PHẦN HỎI ĐÁP

Câu hỏi 01: *Trong trường hợp nào thì Luật sư nên khuyên khách hàng tránh lựa chọn giải quyết tranh chấp trực tuyến để đảm bảo lợi ích tốt nhất cho khách hàng?*

LS. Lê Đăng Tùng: Trong những năm gần đây, Tòa án nhân dân Tối cao đã ban hành các hướng dẫn liên quan đến việc xét xử trực tuyến đối với những vụ án đơn giản. Bên cạnh

đó, các Nghị quyết của Đảng cũng đã được ban hành nhằm thúc đẩy quá trình cải cách tư pháp tại Việt Nam. Một trong những điểm nhấn của cải cách là đề cao nguyên tắc tranh tụng công khai, lấy kết quả tranh tụng tại phiên tòa làm cơ sở chính để Hội đồng xét xử đưa ra phán quyết.

Tôi không phủ nhận rằng xét xử trực tuyến là một chủ đề "nóng" hiện nay, đặc biệt với những tích cực về mặt thời gian, linh hoạt về địa điểm phương thức này mang lại. Tuy nhiên, phương thức xét xử trực tiếp vẫn có những ưu thế nhất định, đặc biệt là khả năng tương tác trực tiếp giữa các chủ thể tham gia tố tụng và việc trình bày, phản biện một cách trực diện, đầy đủ và sinh động. Giữa hiện đại và truyền thống, trực tiếp và trực tuyến, mỗi hình thức đều có những ưu điểm và hạn chế riêng.

Trong quá trình tư vấn cho khách hàng, cá nhân tôi vẫn nghiêng về hình thức xét xử trực tiếp, nhất là đối với các vụ án có tính chất phức tạp, cần sự tương tác sâu sắc tại phiên tòa. Tuy nhiên, đối với những vụ án đơn giản, chẳng hạn trong lĩnh vực hành chính, hôn nhân và gia đình, hoặc các vụ việc có tình tiết rõ ràng thì có thể tận dụng lợi thế của xét xử trực tuyến. Chúng ta không thể đứng ngoài sự phát triển của công nghệ và xu thế toàn cầu hóa. Trong thực tiễn, khi Tòa án đưa ra yêu cầu về xét xử trực tuyến, đương sự và luật sư có thể đưa ra đề nghị lựa chọn hình thức phù hợp, tuy nhiên, quyết định cuối cùng vẫn thuộc về Hội đồng xét xử.

LS. Doãn Nhật Minh: Câu hỏi này vừa dễ mà cũng vừa khó. Nếu trả lời một cách tổng quát thì việc lựa chọn hình thức xét xử sẽ phụ thuộc vào từng vụ việc cụ thể. Với những vụ án có điều kiện xét xử trực tuyến, nếu luật sư biết tận dụng các công cụ hỗ trợ như lưu trữ và trình chiếu tài liệu trực tuyến, thì việc tham gia tố tụng có thể diễn ra hiệu quả hơn.

Ngược lại, như Luật sư Tùng đã chia sẻ, mỗi hình thức đều có điểm mạnh riêng. Theo quan điểm của tôi, xét xử trực tiếp hay trực tuyến thì cốt lõi vẫn nằm ở khả năng truyền đạt lập luận và quan điểm của luật sư. Theo đó, Hình thức nào giúp anh/chị thể hiện được tốt nhất năng lực tranh tụng, giao tiếp và bảo vệ quan điểm thì đó là hình thức nên lựa chọn. Không có một mẫu số chung nào cho việc hình thức nào là “tốt hơn”.

LS. Nguyễn Trung Nam: Cảm ơn phần chia sẻ của LS. Tùng và LS. Minh. Tôi nhận thấy hiện nay rất nhiều luật sư quan tâm đến việc trau dồi kỹ năng tranh tụng trong cả hai hình thức: trực tiếp và trực tuyến. Tôi có một mẹo nhỏ muốn chia sẻ, đặc biệt là trong bối cảnh

tranh tụng tại trọng tài. Khi có nhân chứng, đặc biệt là những người yếu thế, khó trình bày hoặc dễ bị tác động tâm lý, thì hình thức xét hỏi trực tuyến có thể là một lợi thế do tồn tại “lớp đệm” công nghệ khiến họ ít cảm thấy căng thẳng hơn so với khi đối mặt trực tiếp với luật sư đối phương, nhất là trong phần hỏi chéo (*cross-examination*). Tất nhiên, hình thức trực tuyến cũng tiềm ẩn những hạn chế, chẳng hạn như tạo cơ hội lẩn tránh câu hỏi hoặc né tránh áp lực của luật sư đối phương so với khi tham gia xét xử trực tiếp.

Câu hỏi 02: *Trong một số trường hợp, đương sự có thể giao nộp chứng cứ trực tiếp tại phiên tòa. Vậy hình thức giao nộp chứng cứ này có thể thực hiện qua xét xử trực tuyến không? Việc đánh giá chứng cứ, tài liệu trong xét xử trực tuyến sẽ được thực hiện như thế nào?*

LS. Doãn Nhật Minh: Thực ra, nếu xét trong bối cảnh trọng tài thì việc đệ trình tài liệu vào thời điểm nào và dưới hình thức nào cũng không có quá nhiều khác biệt. Trong quá trình tố tụng trọng tài, thông thường sẽ có các nguyên tắc và thời gian cụ thể được xác định trong lịch điểm tố tụng.

Tại mỗi giai đoạn cụ thể, các bên đều biết rõ khi nào được đệ trình tài liệu và khi nào sẽ không còn được chấp nhận tài liệu mới nữa. Ví dụ, nếu một bên muốn nộp thêm chứng cứ mới sau thời hạn, tại phiên họp cuối cùng, hoặc rất sát thời điểm ra phán quyết, thì việc Hội đồng Trọng tài có chấp nhận hay không sẽ phụ thuộc hoàn toàn vào quyết định của Hội đồng, sau khi xem xét các yếu tố như: *Việc nộp có quá muộn không? Có vi phạm thủ tục tố tụng không? v.v..*

Về mặt kỹ thuật, việc đệ trình tài liệu hiện nay rất thuận tiện, có thể thực hiện trực tuyến thông qua các ứng dụng, nền tảng giao tiếp hoặc hệ thống quản lý hồ sơ điện tử. Do đó, vấn đề không nằm ở hình thức đệ trình, mà nằm ở tính hợp lệ về mặt tố tụng và quyết định chấp nhận của Hội đồng Trọng tài.

Câu hỏi 03: *Theo tôi được biết, VIAC hiện có sử dụng nền tảng eCase để phục vụ công tác tố tụng trọng tài. Vậy thì xin hỏi, mức độ bảo mật của nền tảng này như thế nào? Liệu có nguy cơ bị kẻ gian tấn công mạng hay không?*

Ths. Vũ Thị Hằng: Bảo mật là một trong những vấn đề rất được quan tâm, và cũng được các luật sư nhấn mạnh ở nhiều khía cạnh khác nhau. Với vai trò là một nền tảng làm việc

chung giữa các bên, hội đồng trọng tài và bộ phận Ban Thư ký của Trung tâm, ngay từ thời điểm xây dựng, chúng tôi đã đặc biệt chú trọng đến yếu tố bảo mật dữ liệu. Tôi xin chia sẻ một số nội dung được trích từ phần giới thiệu của Tổng Thư ký VIAC trong buổi ra mắt nền tảng VIAC.eCase. Hiện nay, chúng tôi đang áp dụng hai nhóm biện pháp bảo mật chính để đảm bảo an toàn dữ liệu trên nền tảng.

Thứ nhất, về phía người dùng. Theo như đơn vị phát triển, các công nghệ bảo mật chống tấn công như hệ thống chống tấn công DDoS, tường lửa nhiều lớp,... đã được tích hợp vào nền tảng; đây chính là những các biện pháp tốt nhất trên thị trường chúng tôi đã áp dụng tại thời điểm cho ra đời nền tảng. Đặc biệt, chúng tôi áp dụng cơ chế bảo mật hai yếu tố kết hợp sinh trắc học để xác thực người dùng. Theo đó, VIAC luôn nỗ lực tối đa là phải có được những biện pháp bảo vệ dữ liệu để chống các hình thức tấn công mạng. Đặc biệt, chúng tôi cũng áp dụng cơ chế bảo mật hai yếu tố kết hợp sinh trắc học để xác thực người dùng. Đây là một trong những nỗ lực của chúng tôi để người dùng khi đăng nhập và sử dụng các tính năng của nền tảng đều phải trải qua các lớp bảo mật an toàn.

Ban đầu, bảo mật hai yếu tố là bắt buộc với nhân sự VIAC và trọng tài viên, còn đối với các đương sự thì mang tính tùy chọn. Tuy nhiên hiện nay, tất cả người dùng đều phải tuân thủ yêu cầu bảo mật này nhằm giảm thiểu tối đa nguy cơ bị tấn công hoặc virus xâm nhập vào hệ thống.

Thứ hai, VIAC.eCase được xây dựng dựa trên tiêu chuẩn bảo mật dữ liệu cá nhân của Châu Âu (GDPR), cao nhất hiện nay đối với bảo mật dữ liệu cá nhân trên các nền tảng trực tuyến. Trong quá trình vận hành thì chúng tôi cũng nhận thức rằng, bảo mật không chỉ là vấn đề kỹ thuật mà còn là vấn đề vận hành liên tục, tức cần có sự đào tạo và tập huấn (*training*) liên tục cho người dùng để phòng tránh virus và tấn công mạng khi sử dụng nền tảng. Theo đó, VIAC nỗ lực thường xuyên tổ chức các chương trình đào tạo với các Trọng tài viên trong danh sách cũng như nhắc nhở trong trường hợp các bên quản lý các vụ kiện trên nền tảng trực tuyến của chúng tôi.

Chúng tôi không dám khẳng định là “rất tự tin” về bảo mật, bởi an ninh mạng là vấn đề lớn mà những cơ quan tổ chức và thậm chí là Nhà nước quan tâm nghiên cứu cũng như đưa ra các chính sách phù hợp để phòng tránh và ngăn chặn. Tuy nhiên, với nỗ lực không

ngừng từ phía VIAC cùng với sự cần trọng của người dùng, chúng tôi tin rằng việc bảo vệ dữ liệu và thông tin trên VIAC.eCase hoàn toàn có thể đạt được ở mức độ an toàn cao.

Câu hỏi 04: *Hợp đồng giao kết chữ ký số công cộng mà để trống thông tin tên chức vụ, số ủy quyền, người đại diện thì có thể căn cứ vào thông tin hiển thị trên chân chữ ký không? Những hợp đồng giao kết bằng phương tiện điện tử thì cung cấp cho Tòa án được gửi hợp đồng điện tử theo PDF hay phải cung cấp theo hình thức khác? Có hướng dẫn nào của Tòa án về thu thập chứng cứ, giao dịch điện tử về hình thức, dữ liệu cung cấp chính xác không?*

LS. Lê Đăng Tùng: Như phần chia sẻ lúc đầu của tôi, vấn đề liên quan đến chứng cứ điện tử cũng như hợp đồng điện tử là một vấn đề rất phức tạp và rộng, mà liên quan đến Tòa án và xét xử trong quá trình thực hiện tố tụng. Để đánh giá và giải quyết vấn đề này, hiện không có những chuyên gia sâu về lĩnh vực này như Tòa án hay các cơ quan tố tụng, không biết LS. Doãn Nhật Minh có thể chia sẻ cụ thể hơn dựa trên kinh nghiệm thực tiễn tham gia các hợp đồng nước ngoài không?

LS. Doãn Nhật Minh: Do thời lượng không cho phép nên tôi chỉ xử lý 1 số vấn đề nhất định. Về chữ ký số, về bản chất, đây là một dạng chữ ký điện tử, nhưng khi được xác thực và chứng thực bởi một tổ chức có thẩm quyền, chữ ký số sẽ được mã hóa và mang tính định danh. Nói cách khác, một khi chữ ký số đã được chứng thực, thì dù trên tài liệu không hiện rõ tên, chức danh, thông tin cá nhân..., vẫn có thể xác định được người thực hiện hành vi ký thông qua hệ thống định danh được tích hợp trong chữ ký số đó.

Vậy làm thế nào để đệ trình văn bản này đến tòa? Chúng tôi từng thực hiện một số vụ việc có liên quan đến việc đệ trình tài liệu định dạng PDF có gắn chữ ký số cho Tòa án. Về cơ bản, có hai cách xử lý: Thứ nhất, cung cấp tài liệu bằng bản in. Thứ hai, trích xuất thông tin về chữ ký số bao gồm dữ liệu chứng thực chữ ký, thời gian ký, cơ quan chứng thực, v.v. và nộp kèm theo tài liệu để Tòa có cơ sở xem xét.

Nếu phía bên kia không phản đối, Tòa không yêu cầu cụ thể phải gửi bản pdf hay làm xác minh cụ thể hơn. Trong thực tế, nếu phía bên kia không phản đối về giá trị tài liệu, và Tòa án không yêu cầu cung cấp bản PDF gốc hay thực hiện xác minh sâu hơn, thì Tòa có xu hướng chấp nhận những tài liệu đó làm căn cứ, đặc biệt khi việc chứng thực đã rõ ràng và hợp lệ. Thẳng thắn mà nói, hiện nay không phải Tòa án nào cũng đã quen hoặc thành thạo

với việc xử lý tài liệu có chữ ký số, nên trong một số trường hợp, việc kiểm tra chỉ dừng ở mức độ tin tưởng dựa trên hồ sơ do bên nộp tài liệu cung cấp.

Tuy nhiên, đây mới chỉ là một phần trong tổng thể rất lớn các vấn đề pháp lý và kỹ thuật liên quan đến chữ ký số, xác thực tài liệu điện tử và trình tự tố tụng trong môi trường số. Vì thời gian hạn chế, tôi xin phép được chia sẻ sâu hơn ở buổi tọa đàm sau hoặc sẽ trao đổi kỹ hơn qua email nếu quý vị quan tâm.

LS. Nguyễn Trung Nam: Khán giả có thể kiểm tra lại trong Luật giao dịch điện tử 2025, Điều 10.

Câu hỏi 05: *Trong bối cảnh chuyển đổi số, nhu cầu về các kỹ năng số và quản trị dự án pháp lý trên nền tảng số, để phân tích dữ liệu pháp lý và các hiểu biết cơ bản về blockchain hoặc hợp đồng thông minh đang trở nên rất cấp bách. Theo quan sát của các anh chị, các chương trình đào tạo hiện nay có những môn học gì giúp trang bị cho học viên những kỹ năng cứng trên không? Liệu có sự khác biệt trong lộ trình đào tạo cho các sinh viên Luật mới ra trường muốn đào tạo trở thành luật sư và các khóa đào tạo thường xuyên cho Luật sư đang hành nghề không?*

TS. Nguyễn Thị Vân Anh: Xin cảm ơn câu hỏi của anh tham dự hội thảo này! Hiện nay chương trình đào tạo Luật sư đã có những thời lượng dành cho kỹ năng hành nghề của Luật sư, cụ thể là kỹ năng ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động hành nghề Luật sư. Với bài chung, đã giới thiệu về 03 nội dung: (i) kỹ năng ứng dụng công nghệ thông tin (đã giới thiệu 5 tiết); (ii) kỹ năng ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động quản lý công việc của Luật sư; (iii) kỹ năng sử dụng AI trong hoạt động đoán định tư pháp trong các vụ việc pháp lý. Đây là 3 nội dung đã được đưa vào chương trình đào tạo nghề Luật sư. Chương trình Kỹ năng tư vấn pháp luật về Hợp đồng điện tử đã giới thiệu về hợp đồng điện tử nói chung, trong đó câu hỏi của anh liên quan đến hợp đồng thông minh cũng là 1 dạng của hợp đồng điện tử. Hiện nay, Luật giao dịch điện tử Việt Nam sử dụng thuật ngữ “hợp đồng điện tử” thay vì “hợp đồng thông minh” nên trong nội dung bài học trong chương trình là Kỹ năng tư vấn pháp luật về Hợp đồng điện tử. Còn các kỹ năng chung như kỹ năng tranh tụng, thu thập, giao nộp chứng cứ điện tử chỉ được chia sẻ chung trong các môn học, chứ không có môn học chuyên sâu nào. Trong thời gian tới, như tôi đã chia sẻ, Học viện Tư pháp dự kiến sửa đổi, bổ sung chương trình đào tạo; chắc chắn sẽ tăng cường

hơn nữa các chương trình, môn học liên quan đến ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động hành nghề Luật sư cũng như bổ sung thêm các nội dung tiếp theo đã được chia sẻ ngày hôm nay.

LS. Lê Đăng Tùng: Cảm ơn LS. Nguyễn Trung Nam và ý kiến của TS. Nguyễn Thị Vân Anh. Trong công tác đào tạo nghề Luật sư, Học viện Tư pháp là một nơi đáng tin cậy, uy tín và có thể nói là trung tâm tiên phong trong việc chuẩn bị nền tảng cho những người mong muốn trở thành Luật sư. Như cô Vân Anh đã chia sẻ, chúng tôi là những người giảng viên, với vai trò là giảng viên, chúng tôi tại Học viện Tư pháp luôn nỗ lực cập nhật và ứng dụng kiến thức, kỹ năng thông qua việc mời các chuyên gia tham gia giảng dạy, chia sẻ kinh nghiệm nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của nghề Luật sư. Học viện cũng được đầu tư bài bản, đồng bộ, là nơi đặt nền móng ban đầu cho các Luật sư tương lai.

Riêng đối với Đoàn Luật sư TP. Hà Nội, Trung tâm bồi dưỡng nghiệp vụ Luật sư đã được giao nhiệm vụ tổ chức đào tạo, cập nhật kiến thức. Theo đó, mỗi Luật sư hàng năm phải tham gia tối thiểu 08 giờ bồi dưỡng, tập trung vào các nội dung chuyên môn liên quan đến lĩnh vực hành nghề; đặc biệt sau khi chính thức trở thành Luật sư thì cần phải bồi dưỡng thường xuyên và hằng năm.

Tuy nhiên, chúng tôi cũng xin chia sẻ thẳng thắn rằng, hiện tại hoạt động bồi dưỡng vẫn chủ yếu tập trung vào việc nâng cao các kỹ năng hành nghề cơ bản. Mong muốn của chúng tôi trong thời gian tới là tiếp tục mời gọi các chuyên gia đầu ngành, các nhà thực tiễn giàu kinh nghiệm tham gia đào tạo chuyên sâu hơn, nhằm mở rộng và nâng cao các kỹ năng phù hợp với bối cảnh phát triển mới. Trong thời gian tới, chúng tôi sẽ tiếp tục tiếp thu các phản ánh và góp ý của các Luật sư trên cơ sở thực tiễn đào tạo và hoạt động hành nghề trong lĩnh vực, để có thể bắt kịp với những vấn đề liên quan công nghệ 4.0, cũng như bổ sung thêm các kỹ năng mềm cần thiết.

Như tôi đã chia sẻ, Đoàn Luật sư TP. Hà Nội hiện nay là một trong những đoàn đi đầu trong quá trình chuyển đổi số. Tuy nhiên, bước đầu mới chỉ dừng lại ở quản lý, lên lớp và theo dõi những vấn đề liên quan đến người tham gia đào tạo, bồi dưỡng, cấp giấy chứng nhận và giảng viên. Những nội dung mang tính thực tiễn sâu hơn như thu thập, cung cấp chứng cứ điện tử hay tham gia trực tiếp vào các vụ án theo phương thức số hóa vẫn còn

hiều hạn chế. Hiện nay, ngay cả với những vụ án lớn tại Tòa án TP. Hà Nội, việc mã hóa thông tin, số hóa hồ sơ mới chỉ áp dụng ở một số vụ án điển hình; còn phần lớn các vụ án thông thường vẫn thực hiện theo phương thức truyền thống.

Câu hỏi 06: *Liệu chương trình đào tạo nên bổ sung chủ đề hoặc môn học liên quan đến kiến thức ngoài pháp luật nhưng quan trọng, chẳng hạn như an ninh mạng hoặc quản lý dữ liệu? Không biết những nội dung này có nằm trong kế hoạch được cơ sở đào tạo đưa vào chương trình sẽ phát triển không tương lai?*

TS. Nguyễn Thị Vân Anh: Tôi nghĩ rằng các nội dung liên quan đến công nghệ thông tin, kỹ năng ứng dụng công nghệ thông tin của luật sư trong tương lai cũng quan trọng không kém những kỹ năng chuyên môn của luật sư. Những nội dung mà anh chị khán giả đã đưa ra cũng là những nội dung rất quan trọng, có thể được cân nhắc để đưa vào các chuyên đề bổ trợ trong hoạt động đào tạo trong giai đoạn tới.

LS. Lê Đăng Tùng: Tôi rất đồng tình với cô Vân Anh. Trong đào tạo bồi dưỡng, hôm nay là một buổi mà LS. Trung Nam đã đề cập đến, đây là một sáng kiến trong Thỏa thuận hợp tác giữa Đoàn Luật sư Hà Nội và Trung tâm Trọng tài Quốc tế Việt nam cũng như Học viên Tư pháp. Đây là minh chứng có thể nói rằng có thể áp dụng trong hoạt động hành nghề luật sư, tôi thấy rằng chia sẻ này rất hữu tình và hoàn toàn đồng tình với cô Vân Anh.

LS. Nguyễn Trung Nam: Anh Phan Trọng Đạt – Quyền Giám đốc Trung tâm Hòa giải Việt Nam (VMC) thuộc VIAC, qua phần bình luận cũng chia sẻ rằng tại nước ngoài, khi sử dụng AI thì người dùng sẽ không kết nối Internet mà kết nối cứng trong một cơ chế đóng để đảm bảo bảo mật. Đây là một trong các xu hướng mà tôi đồng thuận với anh Đạt, nâng cao bảo mật thông tin và tránh việc AI tiếp nhận, sử dụng các thông tin ngoài, gây ra hiện tượng “hallucination”.

Câu hỏi 07: *Tôi thực sự quan ngại về tính độc lập, vô tư và khách quan của Trọng tài viên khi họ sử dụng AI trong quá trình phân tích, giải quyết tranh chấp trọng tài và đưa ra phán quyết. Không biết VIAC có dự định bổ sung nội dung liên quan đến việc sử dụng AI và công cụ hỗ trợ trong bản Tuyên bố Trọng tài Viên không?*

Ths. Vũ Thị Hằng: Tôi xin chia sẻ từ góc độ quan sát hiện nay từ VIAC và những chính sách, phương án. Khi nói đến mức độ sử dụng AI trong quá trình tham gia giải quyết tranh

chấp, AI có thể hỗ trợ Hội đồng trọng tài rất nhiều. Tương tự như các luật sư, các Trọng tài viên có thể sử dụng AI để tổng hợp các tài liệu, hồ sơ, tra cứu văn bản pháp luật; ghi chép biên bản phiên họp, đặc biệt trong các phiên xử diễn ra bằng ngôn ngữ nước ngoài và soạn thảo văn bản trong tố tụng trọng tài. Đặc biệt, như LS. Minh đã nói, đối với ngôn ngữ không phải tiếng mẹ đẻ của Trọng tài viên, AI sẽ hỗ trợ rà soát lỗi ngữ pháp, sử dụng từ vựng; qua đó tăng tính chuyên nghiệp hơn cho các văn bản soạn thảo bởi Hội đồng trọng tài.

Trong trọng tài quốc tế hiện nay, cũng diễn ra các diễn đàn trao đổi và nghiên cứu xoay quanh câu hỏi: AI trong quá trình ra phán quyết (*decision-making*) của Hội đồng trọng tài. VIAC cũng dự định tổ chức các buổi trao đổi nội bộ Trọng tài viên trong danh sách của VIAC về Hướng dẫn của CI Arb liên quan đến sử dụng AI trong trọng tài. Việc sử dụng AI hỗ trợ Trọng tài viên trong quá trình Hội đồng trọng tài phải đưa ra quan điểm để quyết định các vấn đề trong tranh chấp cũng gây ra rất nhiều tranh cãi cũng như đặt ra các lưu ý (*cautions*), do sự ảnh hưởng trực tiếp đến tính hợp pháp và tính liêm chính của thủ tục trọng tài. Có quan điểm rằng khi các bên lựa chọn phương thức trọng tài và trọng tài viên, tức các bên đã lựa chọn Trọng tài viên đó là người đưa ra quyết định, không phải là AI sẽ đưa ra quyết định giải quyết tranh chấp.

Để hạn chế sự thiên kiến của Trọng tài viên, đã tồn tại những cơ chế như giám sát tính độc lập, khách quan và công khai thông tin. Đối với thiên kiến của AI, hiện nay đã có những lưu ý về công khai AI Hội đồng trọng tài đã sử dụng để hỗ trợ trong quá trình ra quyết định (*deliberation*). Với tư cách là tổ chức trọng tài hỗ trợ hoạt động tố tụng trọng tài, VIAC tiếp tục quan và liên tục cập nhật các lưu ý, hướng dẫn cần thiết cho Trọng tài viên áp dụng khi tham gia tố tụng trọng tài tại VIAC để AI thực sự trở thành một công cụ hỗ trợ Hội đồng trọng tài thay vì hoàn toàn thay thế Trọng tài viên, gây ra những rủi ro trong quá trình giải quyết tranh chấp. Hơn nữa, VIAC cũng sẽ tuân thủ những quy định bắt buộc của pháp luật điều chỉnh tố tụng trọng tài, đặc biệt về vấn đề sử dụng AI hỗ trợ giải quyết tranh chấp.

LS. Nguyễn Trung Nam: Tôi cũng xin chia sẻ thêm, trước khi ban hành Hướng dẫn về việc sử dụng trí tuệ nhân tạo trong trọng tài, Viện Trọng tài Vương quốc Anh (CI Arb) đã có những tranh luận nội bộ xung quanh các vấn đề mà Thạc sĩ Hằng vừa đề cập. Một trong những điểm đáng chú ý trong Hướng dẫn này là yêu cầu về tính minh bạch (*transparency*),

tức Trọng tài viên có nghĩa vụ thông báo cho các bên nếu họ sử dụng AI trong quá trình giải quyết tranh chấp. Điều này khác biệt rõ rệt so với Hướng dẫn của Trung tâm Hòa giải và Trọng tài Silicon Valley (SVAMC), nơi cho phép Trọng tài viên sử dụng AI mà không cần phải thông báo trước cho các bên liên quan. Sự khác biệt này phản ánh những quan điểm không đồng nhất giữa các tổ chức trọng tài quốc tế về mức độ can thiệp và kiểm soát đối với việc sử dụng AI, đặc biệt là dưới góc độ đạo đức nghề nghiệp và quyền được biết của các bên trong tranh chấp.

Theo đó, các trung tâm trọng tài buộc phải bắt nhịp theo những xu hướng phát triển công nghệ đang diễn ra để kịp thời phản ứng, cập nhật quy chế nội bộ và quản lý các ứng xử của Trọng tài viên trong bối cảnh AI ngày càng đóng vai trò lớn hơn trong tố tụng và giải quyết tranh chấp.

Vấn đề cốt lõi hiện nay không còn là việc “có nên” cho phép Trọng tài viên sử dụng AI hay không, mà là “họ sử dụng AI như thế nào”. Với trào lưu phát triển của AI, việc tận dụng được AI sẽ đảm bảo được tiến độ xử lý công việc, tiết kiệm được thời gian cũng như đảm bảo được tính chuyên nghiệp, chính xác về mặt hình thức và ngôn ngữ trong các tài liệu, văn bản tố tụng.

Ghi chú: Nội dung trên đây là phần lược ghi nội dung thảo luận và hỏi đáp tại hội thảo

CHUỖI SỰ KIỆN VỀ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP
BẰNG PHƯƠNG THỨC TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI

HỘI THẢO

KỸ NĂNG TRANH TỤNG THỜI ĐẠI SỐ:
KHI LUẬT SƯ ĐỐI DIỆN MÀN HÌNH

Đơn vị tổ chức

Đơn vị hỗ trợ

📍 Tầng 6 Tòa tháp VCCI,
Số 9 Đào Duy Anh, Kim Liên, Hà Nội

☎ 0243 574 4001

🌐 info@viac.org.vn

📍 Tầng 7 - Cung Trí Thức,
Số 1 Tôn Thất Thuyết, Cầu Giấy, Hà Nội

☎ 02437 624 706

🌐 doanluatsuhn@gmail.com

📍 Phố Trần Vỹ,
Phường Phú Diễn, TP. Hà Nội

☎ 0246 2873 428